

**Doradztwo zawodowe  
w klasie VII  
wg. programu realizacji doradztwa  
edukacyjno- zawodowego  
B. Grzelak**

**„Nadchodzący czas, to czas umysłowego pracownika, który oprócz formalnego wykształcenia posiada umiejętność praktycznego stosowania wiedzy oraz nawyk nieustannego uczenia się”.**

**Peter Druker**

### **Wprowadzenie**

Zgodnie z art. 292 ust. 1 *Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe* w roku szkolnym 2017/2018 zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 7 *Ustawy – Prawo oświatowe*, są realizowane w oparciu o program przygotowany przez nauczyciela realizującego te zajęcia i dopuszczony do użytku przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej.

1 *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe* (Dz.U. 2017 poz.60 ze zm.)

Informacje edukacyjno-zawodowe

Informacje dotyczące rynku pracy

Informacje dotyczące samopoznania

Zgodnie z ustawą program powinien zawierać treści dotyczące informacji o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy i predyspozycjami zawodowymi – a zatem informacje edukacyjno-zawodowe, informacje dotyczące rynku pracy i informacje dotyczące samopoznania.

### **Rodzaje informacji w programie doradztwa ;**

- Informacje dotyczące samopoznania;
- Informacje edukacyjno-zawodowe;
- Informacje edukacyjno-zawodowe.

## Cele programu

Celem doradztwa zawodowego w klasie 7 szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania ścieżki swojej kariery i trafnego podejmowania decyzji dotyczących wyboru kierunku dalszej nauki przy wsparciu doradcy zawodowego.

### Cele ogólne programu:

- poznawanie samego siebie;
- analiza informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy;
- poszerzanie własnych: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
- kształtowanie gotowości do wejścia na rynek pracy;
- rozwijanie umiejętności uczenia się przez całe życie.

W programie ujęte zostały również cele szczegółowe w poszczególnych obszarach

:

W obszarze **POZNANIE SIEBIE** uczeń:

- rozpoznaje swoje zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- charakteryzuje wartości z uwzględnieniem wartości pracy;
- określa aspiracje i potrzeby związane z własnym rozwojem i możliwe sposoby ich realizacji.

W obszarze **ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY** uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody;
- wskazuje drogi zdobycia wybranych zawodów;
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- konfrontuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy oraz oczekiwaniami pracodawców.

W obszarze **RYNEK EDUKACYJNY** uczeń:

- charakteryzuje strukturę systemu edukacji

- analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod kątem możliwości dalszego kształcenia;
- określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

W obszarze **PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU** uczeń:

- określa marzenia, cele i plany edukacyjno-zawodowe na bazie własnych zasobów;
- planuje ścieżkę kariery, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów;
- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery.

### **PROPONOWANE METODY PRACY:**

- analiza przypadku,
- ankieta,
- autoprezentacja,
- burza mózgów,
- ćwiczenia grupowe,
- debata „za i przeciw”,
- dyskusja problemowa,
- kolaż,
- kwestionariusz,
- lekcja odwrócona,
- mini-wykład,
- ocena pracy grupowej,
- plakat,
- rozwiązywanie problemów,
- skojarzenia,

## **MOGĘ – CHCĘ – POTRZEBA**

Program został przygotowany w oparciu o model „mogę – chcę – potrzeba”. Pierwsza grupa scenariuszy należących do kategorii „mogę” zawiera informacje o umiejętnościach, uzdolnieniach i talentach ucznia, druga część – zatytułowana „chcę” – daje wiedzę o pragnieniach, zainteresowaniach, planach i marzeniach młodzieży. Ostatnią składową programu stanowią scenariusze ukierunkowane na to, czego uczniom „potrzeba”, zamieszczone w nich zostały ćwiczenia dotyczące rynku pracy, uwarunkowań społeczno-ekonomicznych, trendów w polityce zatrudnienia. Zakres treści w programie odpowiada potrzebom i możliwościom uczniów szkoły podstawowej. W proponowanych scenariuszach dużo miejsca poświęcono pracy w grupie, gdyż jest to jedna z najbardziej poszukiwanych przez pracodawców kompetencji.

### **Opis zakładanych efektów kształcenia**

#### **W zakresie wiedzy uczeń:**

- posługuje się pojęciami związanymi z tematyką rynku pracy, kwalifikacji zawodowych;
- identyfikuje swoje możliwości psychofizyczne i predyspozycje zawodowe;
- wyjaśnia zależności pomiędzy zainteresowaniami a wyborem zawodu;
- wymienia umiejętności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych.

#### **W zakresie umiejętności uczeń:**

- rozwija swoje zainteresowania;
- wykorzystuje wiedzę teoretyczną z zakresu doradztwa zawodowego, aby trafnie określić swe predyspozycje, zdolności, umiejętności;
- samodzielnie lub z pomocą doradcy planuje dalszą ścieżkę rozwoju edukacyjno- - zawodowego.

#### **W zakresie kompetencji społecznych uczeń:**

- skutecznie współpracuje z kolegami w zespole;
- przyjmuje twórczą i refleksyjną postawę wobec przekonań oraz sposobu postępowania innych ludzi;
- rozwiązuje konflikty powstające podczas pracy zespołowej.

### **Tematy zajęć**

Jeden temat zajęć obejmuje jedną jednostkę lekcyjną, tj. 45 minut.

| <b>Bloki tematyczne</b>               | <b>Temat zajęć</b>                                     | <b>Czas przeznaczony na realizację</b> |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| <b>Samopoznanie</b>                   | 1. Wszyscy jesteśmy zdolni!                            | 45 minut                               |
|                                       | 2. Praca w grupie jako przykład kompetencji kluczowej. | 45 minut                               |
|                                       | 3. Umiejętności a zawód.                               | 45 minut                               |
|                                       | 4. Moje umiejętności.                                  | 45 minut                               |
|                                       | 5. Czym się interesuję?                                | 45 minut                               |
| <b>Informacje edukacyjno-zawodowe</b> | 6. Jak zaplanować przyszłość edukacyjno-zawodową?      | 45 minut                               |
|                                       | 7. Moja przyszłość edukacyjno-zawodowa.                | 45 minut                               |
| <b>Rynek pracy</b>                    | 8. Zawody w moim najbliższym otoczeniu.                | 45 minut                               |
|                                       | 9. Od elektryka do kierownika.                         | 45 minut                               |
|                                       | 10. Kompetencje na rynku pracy.                        | 45 minut                               |

## **Scenariusz 1**

**Temat: Wszyscy jesteśmy zdolni!**

### **Cel ogólny:**

- ☐ pobudzenie uczniów do refleksji na temat zdolności, zainteresowań, predyspozycji zawodowych oraz samorozwoju;
- ☐ poszerzenie przez uczniów wiedzy oraz świadomości na temat własnych uzdolnień i talentów;
- ☐ ugruntowanie własnej wartości.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- ☐ definiuje pojęcia dotyczące uzdolnień, talentów, zainteresowań;
- ☐ określa posiadane przez siebie uzdolnienia, zainteresowania i atuty;
- ☐ diagnozuje swoje mocne i słabe strony.

### **Metody pracy:**

- ☐ dyskusja,
- ☐ ćwiczenie grupowe,
- ☐ debata,
- ☐ test wyboru.

Formy pracy:

- ☐ indywidualna,
- ☐ grupowa.

### **Środki dydaktyczne:**

- ☐ prezentacja multimedialna,
- ☐ projektor,
- ☐ formularz *Testu inteligencji wielorakiej* Howarda Gardnera – po 1 egzemplarzu dla każdego ucznia,
- ☐ flipchart.

Przewidywany czas realizacji: 45 minut.

Proponowane sytuacje dydaktyczne:

### 1. Debata

Nauczyciel zadaje uczniom pytanie: Czy uważacie, że wszyscy ludzie są zdolni? Daje uczniom czas na zastanowienie, następnie prosi wszystkich uczniów, którzy odpowiedzieli „tak”, aby stanęli po jego prawej stronie, a uczniów, którzy odpowiedzieli „nie”, aby stanęli po lewej.

Wszystkie osoby, które zadeklarowały, że zgadzają się z tezą, przygotowują w grupie argumenty, które ją potwierdzają. I odwrotnie: osoby, które nie zgadzają się z tezą, przygotowują argumenty, które jej przeczą. Jeżeli wszyscy uczniowie zgadzają się z tezą, nauczyciel dzieli klasę na zespoły 4–6-osobowe, w których uczniowie przygotowują i przedstawiają argumenty „za”, następnie nauczyciel wspólnie z całą klasą wyszukuje argumenty „przeciw”.

### 2. Dyskusja

Po zakończeniu debaty nauczyciel rozpoczyna dyskusję, zadając uczniom pytanie: Co to znaczy, że ktoś jest uzdolniony w jakiejś dziedzinie?

### 3. Test

Wstęp teoretyczny: nauczyciel prezentuje koncepcję Howarda Gardniera dotyczącą ośmiu rodzajów inteligencji. Uczniowie otrzymują kwestionariusz i wypełniają go wg instrukcji. Nauczyciel omawia z uczniami wyniki testu – warto zapisać je na tablicy np. w formie wykresu kołowego czy słupkowego prezentującego zdolności całej klasy. Jeśli „mapa zdolności klasowych” zostanie zapisana na papierze do flipcharta, może być zawieszona w sali – jako plakat przypominający mocne strony klasy – lub zaprezentowana rodzicom podczas zebrania. Przykładowa mapa zdolności klasowych do uzupełnienia przez klasę została zamieszczona na stronie 20, rysunek nr 3.

Nauczyciel przedstawia charakterystykę ośmiu rodzajów inteligencji oraz możliwości ich rozwijania, a także wskazuje, w jakich zawodach poszczególne z nich są przydatne.

### 4. Pytania ewaluacyjne

Prowadzący prosi uczniów o odpowiedź na pytania podsumowujące, np.: Czego się dziś dowiedziałeś o sobie? Czy dowiedziałeś się czegoś nowego o kolegach z klasy? Czy po zajęciach, zabierając głos w debacie, wyraziłbyś taki sam pogląd jak na początku? Co z dzisiejszych zajęć wykorzystasz, planując swoją przyszłość edukacyjno-zawodową?

Bibliografia, netografia:

□ *Test inteligencji wielorakiej* Howarda Gardniera: <http://brieftip.pl/test-inteligencji-wielorakiej-rodzaje-inteligencji/> – do wypełniania on line [dostęp: 12 czerwca 2017 r.];

□ *Kwestionariusz inteligencji wielorakiej wraz z omówieniem*: <http://www.doradcy-wroclaw.pl/app/download/5796678295/Test+inteligencji+wielorakiej.pdf> [dostęp 10 czerwca 2017 r.];

□ Publikacja na temat inteligencji wielorakiej: <https://www.ore.edu.pl/materialy-do-pobrania/category/252-test-uzdolnie-wielorakich?download=3086:diagnoza-i-wspomaganie->

w-rozwoju-dzieci-uzdolnionych.-test-uzdolnie-wielorakich-i-materialy-dydaktyczne [dostęp 10 czerwca 2017 r.];

□ Między szkołą, a rynkiem pracy. Doradztwo zawodowe w szkołach zawodowych, Difin 2012, <http://tiny.pl/g1ct4> [dostęp 6 czerwca 2017 r.].

## **Załącznik 1 Kwestionariusz inteligencji wielorakich**

## **Scenariusz 2**

### **Temat: Praca w grupie jako przykład kompetencji kluczowej**

#### **Cele ogólne:**

- ☐ zapoznanie uczniów z zagadnieniami dotyczącymi kompetencji kluczowych;
- ☐ rozwijanie umiejętności zgodnej współpracy i współdziałania w grupie;
- ☐ umacnianie więzi grupowych.

#### **Cele szczegółowe:**

#### **Uczeń:**

- ☐ definiuje pojęcie kompetencji oraz kompetencji kluczowych;
- ☐ wymienia warunki dobrej współpracy w grupie;
- ☐ identyfikuje i opisuje swoje emocje.

#### **Metody pracy:**

- ☐ dyskusja,
- ☐ ćwiczenie grupowe.

#### **Formy pracy:**

- ☐ indywidualna,
- ☐ grupowa.

#### **Środki dydaktyczne:**

- ☐ rzutnik,
- ☐ krótki film dotyczący pracy w grupie,
- ☐ długa lina/taśma malarska,
- ☐ flipchart.

**Przewidywany czas realizacji: 45 minut**

#### **Proponowane sytuacje dydaktyczne:**

## 1. Wprowadzenie do tematu zajęć

Rozpoczynając zajęcia, warto zaprezentować uczniom film dotyczący współpracy, np.: [https://www.youtube.com/watch?v=Patm\\_eu02ow&t=15s](https://www.youtube.com/watch?v=Patm_eu02ow&t=15s) [dostęp: 6 czerwca 2017 r.]. Po projekcji nauczyciel rozpoczyna dyskusję, zadając kolejne pytania: Jak myślicie, o czym dzisiaj będziemy rozmawiać? Z czym się Wam kojarzy ten film? Czy ludzie działają podobnie? Czy Wy kiedyś pracowaliście zespołowo? Co robiliście? Czy byliście zadowoleni z takiej formy pracy? Nauczyciel omawia umiejętność współpracy jako jedną z kompetencji kluczowych, prosi uczniów o podanie skojarzeń związanych z pojęciem „kompetencje”, a następnie z pojęciem „kompetencje kluczowe”. Na ich podstawie uczniowie formułują definicję kompetencji oraz kompetencji kluczowych. Nauczyciel odczytuje słownikową definicję pojęć, uczniowie zastanawiają się, na ile definicje pokrywają się. Kompetencje to „dyspozycje w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw pozwalające realizować zadania zawodowe na odpowiednim poziomie” 3; kompetencje dotyczą nie tylko sfery zawodowej, mówimy np. o kompetencjach komunikacyjnych.

Nauczyciel informuje uczniów, że kompetencje kluczowe zgodnie z *Zaleceniem Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 18 grudnia 2006 w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie* to takie umiejętności, których potrzebujemy do samorealizacji i rozwoju osobistego, aktywności obywatelskiej, integracji społecznej i zatrudnienia. Ustanowiono osiem kompetencji kluczowych:

- 1) porozumiewanie się w języku ojczystym;
- 2) porozumiewanie się w językach obcych;
- 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- 4) kompetencje informatyczne;
- 5) umiejętność uczenia się;
- 6) kompetencje społeczne i obywatelskie;
- 7) inicjatywność i przedsiębiorczość;
- 8) świadomość i ekspresja kulturalna.

Współpraca w grupie wchodzi w zakres kompetencji społecznych.

## 2. Ćwiczenie grupowe

Nauczyciel dzieli klasę na dwa zespoły. Uczniowie stają w dwóch rzędach naprzeciwko siebie, w równej odległości od środka sali. W każdym z rzędów uczniowie stają jak najbliżej siebie, tak aby każdy dotykał swoją stopą stopy kolegi stojącego obok. Nauczyciel układa na podłodze długi sznur lub przykleja taśmę malarską.

### **Polecenie:**

Od tej chwili pracujecie zespołowo. Zadaniem każdej z grup jest przemieścić się jak najszybciej na środek klasy, gdzie każda osoba musi dotknąć sznurka/taśmy. Po dotknięciu sznurka/taśmy grupa ma za zadanie wrócić na swoje miejsce. Uwaga: w trakcie przemieszczania się tam i z powrotem stopy wszystkich członków grupy muszą się przez cały czas stykać!

## 3. Podsumowanie

Po wykonaniu ćwiczenia uczniowie wracają na swoje miejsca w ławkach. Nauczyciel rozpoczyna dyskusję, zadając pytania: Co Wam pomogło osiągnąć sukces? Co utrudniało zrealizowanie zadania? Kto z grupy zaproponował rozwiązanie? Czy ktoś przeszkadzał? Czego Was nauczyło to ćwiczenie? W jakich zawodach ważna jest współpraca w grupie?

Odpowiedzi uczniów warto zapisać na papierze do flipcharta, tworząc plakat z hasłami dotyczącymi warunków dobrej współpracy. Plakat można wykorzystać i powiesić w klasie lub zaprezentować na spotkaniu z rodzicami.

### Scenariusz 3

#### Temat: Umiejętności a zawód

Cel ogólny:

- ☐ rozwijanie umiejętności samoobserwacji, poznawania siebie i nazywania swoich mocnych stron;
- ☐ autorefleksja i ocena własnych zdolności, zainteresowań, predyspozycji fizycznych i zdrowotnych;
- ☐ uświadomienie roli wiedzy, zainteresowań i cech charakteru w wyborze kierunku kształcenia lub przyszłego zawodu.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- ☐ wymienia i opisuje własne zainteresowania, zdolności i uzdolnienia;
- ☐ określa, jakie umiejętności są ważne w wybranych zawodach.

Metody pracy:

- ☐ ćwiczenie praktyczne,
- ☐ burza mózgów,
- ☐ praca w grupach.

Formy pracy:

- ☐ indywidualna,
- ☐ grupowa.

Środki dydaktyczne:

- ☐ prezentacja multimedialna,
- ☐ rzutnik,
- ☐ karty ćwiczenia *Umiejętności*, po jednej dla każdej z grup (załącznik 1).

Przewidywany czas realizacji: 45 minut.

Proponowane sytuacje dydaktyczne:

### **1. Wprowadzenie**

Klasa pracuje metodą burzy mózgów, odpowiadając na zadane przez nauczyciela pytanie: jak rozumiecie słowo umiejętności? Wszystkie propozycje zgłaszane przez uczniów zostają zapisane na tablicy, następnie uczniowie wspólnie tworzą definicję umiejętności.

### **2. Ćwiczenie grupowe *Umiejętności***

Uczniowie w ramach rozgrzewki wymieniają kilka przykładów umiejętności. Klasa dzieli się na zespoły 4–6-osobowe. Poszczególne grupy losują karty ćwiczenia *Umiejętności* – po jednej dla każdego zespołu. Uczniowie, dyskutując w grupach, zapisują swoje propozycje umiejętności potrzebnych do: zorganizowania urodzin, przygotowania klasowej wycieczki i innych przedsięwzięć zapisanych na wylosowanej karcie.

### **3. Prezentacja**

Zespoły komentują zapisane umiejętności (po prezentacji kartka jest zawieszana w widocznym miejscu), klasa rozważa, czy zostały wymienione wszystkie umiejętności potrzebne do zrealizowania tego zadania? Czy można coś jeszcze dodać? Czy w każdym zespole zostały wymienione podobne, czy różne umiejętności? Wspólnie z nauczycielem uczniowie określają, w jakich zawodach mogą się przydać takie umiejętności.

### **4. Podsumowanie**

Nauczyciel zadaje uczniom kolejne pytania podsumowujące: Czy ktoś z Was posiada wymienione umiejętności? Jakie umiejętności występują w klasie najczęściej? Czy w ćwiczeniu pojawiła się jakaś umiejętność, której nie posiada nikt w klasie?

### **Załącznik 1 – ćwiczenie *Umiejętności***

## **Scenariusz 4**

### **Temat: Moje umiejętności**

Cel ogólny:

- ☐ rozwijanie umiejętności samoobserwacji, poznawania siebie i nazywania swoich mocnych stron;
- ☐ identyfikowanie przez ucznia różnic indywidualnych w obszarze zainteresowań w obrębie klasy.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- ☐ wskazuje obszary swoich umiejętności;
- ☐ wymienia umiejętności istotne przy wyborze przyszłego zawodu.

Metody pracy:

- ☐ kolaż,
- ☐ plakat.

Formy pracy:

- ☐ grupowa.

Środki dydaktyczne:

- ☐ stare gazety i czasopisma przyniesione przez uczniów,
- ☐ klej, nożyczki – dla każdej z grup,
- ☐ kolorowe kredki, mazaki,
- ☐ papier do flipcharta dla każdej grupy,
- ☐ kartka A4 z napisem „Kuferek wymarzonych umiejętności” dla każdego ucznia.

Przewidywany czas realizacji: 45 minut.

Proponowane sytuacje dydaktyczne:

## 1. Wprowadzenie

Uczniowie podają przykłady umiejętności, których nabyli w ostatnim roku, miesiącu.

## 2. Ćwiczenie grupowe

Uczniowie łączą się w zespoły 4–5 osobowe. Zadaniem każdej z grup jest przygotowanie plakatu pt. *Nasze umiejętności*. Praca ma mieć formę kolażu. Uczniowie przyklejają odpowiednie zdjęcia przedstawiające ich umiejętności. Jeżeli w zespole pojawi się umiejętność, która cechuje wszystkich, uczniowie mogą ją szczególnie wyeksponować. Warto też zaznaczyć te umiejętności, które posiada tylko jedna osoba z grupy. Na plakacie powinno znaleźć się jak najwięcej ilustracji, przedstawiających czynność, a jak najmniej słów.

## 3. Prezentacja

Prezentacja prac zespołów w formie „wirujących plakatów”:

- każdy uczeń dostaje kartkę A4 zatytułowaną „Kuferek wymarzonych umiejętności”, na której zapisuje 1–2 umiejętności z plakatu zespołu nr 1, które chciałby posiadać – na plakacie obok wybranej umiejętności wpisuje swoje imię;
- plakaty przemieszczają się pomiędzy uczniami zgodnie z ruchem wskazówek zegara, każda z osób tworzy na ich podstawie swój „Kuferek wymarzonych umiejętności”, za każdym razem dopisując 1–2 wybrane umiejętności z plakatu danej grupy i zapisując na nim swoje imię;
- zespoły prezentują stworzone przez siebie plakaty i omawiają szczegółowo umiejętności wybierane najczęściej przez kolegów z klasy;
- uczniowie prezentują wypisane przez siebie pożądane umiejętności. Spośród całej listy wybierają jedną, najważniejszą dla siebie, którą chcieliby zdobyć jako pierwszą. Chętni uczniowie odpowiadają na pytania: Jaka jest droga do zdobycia tej umiejętności? Kiedy i gdzie możesz nabyć tę umiejętność? Kto może Ci pomóc w jej zdobyciu? Kto w klasie posiada taką umiejętność? W jakich zawodach mogą się przydać takie umiejętności?

## 4. Podsumowanie

Nauczyciel zadaje uczniom pytania: Jakie spośród umiejętności, które znalazły się w Waszym „Kufierku wymarzonych umiejętności”, mogą Wam się przydać w pracy zawodowej? Które umiejętności z Waszego „Kufierka...” mogą być przydatne w wielu różnych zawodach?

## Scenariusz 5

### Temat: Czym się interesuję?

#### Cele ogólne:

- ☐ wskazywanie możliwych kierunków rozwoju zainteresowań uczniów;
- ☐ samopoznanie.

#### Cele szczegółowe:

##### Uczeń:

- ☐ definiuje swoje zainteresowania, hobby;
- ☐ wskazuje swoje mocne strony;
- ☐ określa, jak wykorzystać swoje zainteresowania w kontekście przyszłej pracy zawodowej.

#### Metody pracy:

- ☐ dyskusja,
- ☐ ćwiczenie grupowe.

#### Formy pracy:

- ☐ indywidualna,
- ☐ grupowa.

#### Środki dydaktyczne:

- ☐ prezentacja multimedialna,
- ☐ rzutnik,
- ☐ *Karta zainteresowań* – załącznik nr 1.

Przewidywany czas realizacji: 45 minut

Proponowane sytuacje dydaktyczne:

### 1. Ćwiczenie na rozgrzewkę – *Wszyscy, którzy...*

Uczniowie siadają w kręgu na krzesłach, których w sali jest o jedno mniej niż uczestników. Osoba, która nie ma krzesła, staje po środku kręgu – na początku może to być nauczyciel. Prowadzący wydaje polecenie – np.: wszyscy, którzy lubią... chodzić do kina, zamieniają się miejscami. Wszystkie osoby, które lubią chodzić do kina, muszą wówczas zmienić swoje miejsce. Osoba, która nie zdążyła zająć miejsca, formułuje kolejne polecenie.

### 2. Wprowadzenie

Nauczyciel rozpoczyna dyskusję, zadając uczniom pytanie: Co to jest hobby? Po krótkim wprowadzeniu nauczyciel proponuje uczniom wypełnienie kwestionariusza.

### 3. Kwestionariusz *Karta zainteresowań 4*

Nauczyciel proponuje wypełnienie kwestionariusza *Karta zainteresowań*.

**Polecenie:** Macie przed sobą pytania dotyczące czynności, jakie lubicie i jakich nie lubicie wykonywać. Na każde pytanie należy odpowiedzieć znakami: +, - lub ?, które wpiszecie w odpowiednie kratki arkusza odpowiedzi. Pytania są ponumerowane – każdemu pytaniu odpowiada na arkuszu kratka oznaczona tym samym numerem. Jeżeli daną czynność bardzo lubicie, wpiszcie w odpowiednią kratkę dwa plusy. Jeśli tylko lubicie, wpiszcie jeden plus. W przypadku, gdy danej czynności nie lubicie wykonywać, wpiszcie w kratkę jeden minus. Jeśli danej czynności bardzo nie lubicie wykonywać, wpiszcie dwa minusy. Jeżeli zaś danej czynności nie znacie lub nie wykonywaliście nigdy i trudno Wam odpowiedzieć na pytanie, wpiszcie w kratkę znak zapytania. Starajcie się odpowiedzieć na pytanie szczerze, nie namyślając się długo.

Nauczyciel wyjaśnia, że wynik tego ćwiczenia wskazuje kierunek rozwoju zainteresowań zawodowych. Wszystkie osoby, które są zainteresowane dogłębną analizą swych predyspozycji i preferencji, powinny skorzystać z indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym. Po wypełnieniu karty, uczniowie mogą sami zgłaszać swoje propozycje zawodów, w których przydatne są poszczególne zainteresowania.

### 4. Podsumowanie

Nauczyciel podsumowuje ćwiczenie, pyta również całą klasę o wyniki – każdy uczeń może zapisać swoje najwyższe wyniki na tablicy. Wspólnie zastanawiają się: jakie profile zainteresowań dominują w klasie? Czy uważają, że wyniki testu trafnie opisują ich charakter?

## **Załącznik 1 – Karta zainteresowań6.**

### **Instrukcja**

Masz przed sobą bardzo proste pytania. Dotyczą one czynności, które lubisz i których nie lubisz wykonywać. Na każde pytanie należy odpowiedzieć, wpisując wskazane znaki: +, -, ? w odpowiednie kratki arkusza odpowiedzi. Pytania są ponumerowane – każdemu pytaniu odpowiada na arkuszu kratka oznaczona tym samym numerem. Jeżeli daną czynność bardzo lubisz, wpisz w odpowiednią kratkę dwa plusy. Jeśli tylko lubisz, wpisz jeden plus. Jeśli danej czynności nie lubisz wykonywać, wpisz w kratkę jeden minus, jeżeli danej czynności bardzo nie lubisz wykonywać, wpisz dwa minusy. Natomiast w przypadku, gdy danej czynności nie znasz lub nie wykonywałeś nigdy i trudno Ci na pytanie odpowiedzieć, wpisz w kratkę znak zapytania.

Po wypełnieniu kwestionariusza dodaj wszystkie plusy, które zaznaczyłeś w każdej kolumnie.

### **Czy lubisz?**

1. Uczyć się języka polskiego.
2. Wykonywać działania matematyczne.
3. Poznawać życie roślin i zwierząt.
4. Czytać czasopisma i książki o tematyce technicznej.
5. Poznawać pracę pielęgniarstwa, higienistki, itp.
6. Dbać o porządek w domu, klasie, szkole.
7. Chodzić na koncerty do filharmonii.
8. Należać do szkolnego klubu sportowego.
9. Wyrażać na piśmie swoje spostrzeżenia i myśli (pisać wiersze, opowiadania, pamiętnik).
10. Uczyć się matematyki.
11. Uczyć się biologii, botaniki i zoologii
12. Zwiedzać wystawy techniczne albo słuchać audycji o nowościach technicznych.
13. Czytać o tym, jak ludzie nauczyli się walczyć z chorobami.
14. Pomagać w gospodarstwie domowym.
15. Tańczyć w dyskotecie.
16. Brać udział w zawodach sportowych.
17. Uczyć się języka obcego, próbować posługiwać się nim w rozmowie.
18. Czytać książki, czasopisma zawierające łamigłówki matematyczne.
19. Wykonywać doświadczenia biologiczne.
20. Wykonywać prace na zajęciach techniki.
21. Opiekować się chorymi, doglądać prawidłowego przyjmowania przez nich leków.
22. Szyć i haftować.
23. Śpiewać w chórze, zespole muzycznym.
24. Chodzić na górskie wycieczki.
25. Bywać w teatrze, muzeum, na wystawie sztuki.
26. Uczestniczyć w zajęciach kółka matematycznego.
27. Pracować w sadzie, ogrodzie.
28. Wykonywać remontowe prace budowlane, zwiedzać place budów.
29. Opiekować się dziećmi.
30. Dokonywać zakupów.
31. Oglądać przedstawienia baletowe.
32. Jeździć na rowerze.
33. Uczestniczyć w zajęciach kółka polonistycznego.
34. Samodzielnie rozwiązywać w domu dodatkowe zadania i przykłady z matematyki.
35. Przeprowadzać doświadczenia z roślinami.
36. Montować i naprawiać różne maszyny, przyrządy i mechanizmy.
37. Poznawać budowę organizmu człowieka.

38. Przekonywać o czymś innym ludzi.
39. Projektować wystrój swojego pokoju, klasy szkolnej.
40. Brać udział w sportowych grach zespołowych.
41. Omawiać z kolegami, koleżankami, rodziną przeczytane książki, obejrzone filmy.
42. Brać udział w olimpiadach matematycznych.
43. Uczestniczyć w zajęciach kółka biologicznego.
44. Sporządzać modele samolotów, szybowców, okrętów, itp.
45. Poznawać przyczyny powstawania różnych chorób.
46. Poznawać ludzi i obcować z nimi.
47. Grać na jakimś instrumencie.
48. Jeździć na nartach.
49. Czytać literaturę piękną.
50. Odkrywać, gdzie w otaczającym nas świecie matematyka ma praktyczne zastosowanie.
51. Obserwować naturę.
52. Wykonywać prace związane z mechaniką.
53. Czytać i opowiadać dzieciom bajki, bawić się z nimi.
54. Przygotowywać posiłki.
55. Należać do zespołu tanecznego.
56. Grać w tenisa.
57. Czytać artykuły z dziedziny krytyki literackiej.
58. Uczyć się fizyki.
59. Czytać o odkryciach z dziedziny chemii.
60. Wykonywać rysunki techniczne.
61. Uczestniczyć w lekcjach biologii.
62. Być odpowiedzialnym za wyżywienie kolegów na obozach wędrownych i wycieczkach.
63. Projektować stroje.
64. Pływać.
65. Uczyć się historii.
66. Przeprowadzać doświadczenia z fizyki.
67. Rozwiązywać zadania z chemii.
68. Obserwować pracę różnych maszyn, zwiedzać zakłady pracy, warsztaty.
69. Poznawać pracę lekarza.
70. Prać, prasować odzież.
71. Brać udział w zajęciach kółka plastycznego.
72. Kibicować ulubionym drużynom sportowym.
73. Omawiać bieżące wydarzenia polityczne w kraju i zagranicą.
74. Czytać literaturę popularnonaukową z zakresu odkryć fizycznych.
75. Przeprowadzać doświadczenia z chemii.
76. Poznawać budowę urządzeń radiotechnicznych.
77. Wyjaśniać kolegom, jak wykonywać zadania szkolne.
78. Świadczyć różne usługi potrzebującym ludziom.
79. Słuchać muzyki, kolekcjonować ulubione nagrania.
80. Oglądać w telewizji zawody sportowe.
81. Czytać o tematyce historycznej.
82. Uczestniczyć w zajęciach kółka fizycznego.
83. Wykrywać zjawiska chemiczne w przyrodzie.
84. Naprawiać domowe urządzenia elektryczne.
85. Odpowiadać przy tablicy, występować przed klasą, szkołą.
86. Naprawiać sprzęt gospodarstwa domowego.
87. Malować pejzaże z natury.

88. Uczestniczyć w lekcjach w-f.
89. Zwiedzać muzea historyczne, poznawać zabytki.
90. Czytać książki, czasopisma dotyczące fizyki.
91. Uczyć się chemii.
92. Orientować się w schematach radiowych, telewizyjnych, magnetofonowych, itp.
93. Pełnić funkcję zastępowego, drużynowego w harcerstwie.
94. Być dyżurnym na przerwach lekcyjnych w szkole.
95. Fotografować przyrodę.
96. Grać w kometkę.
97. Brać udział w pracy społecznej.
98. Odkrywać, gdzie w otaczającym nas świecie fizyka ma praktyczne zastosowanie.
99. Uczestniczyć w zajęciach kółka chemicznego.
100. Gromadzić ciekawe artykuły z różnych czasopism o tematyce technicznej.
101. Pomagać ludziom chorym lub starym przy wykonywaniu różnych prac domowych.
102. Nakrywać do stołu i podawać potrawy rodzinie lub znajomym.
103. Brać udział w konkursach plastycznych.
104. Jeździć na rolkach.

#### **Arkusz odpowiedzi do Karty zainteresowań**

Imię i nazwisko .....

Data..... Klasa .....

| Nr pyt. I | Nr pyt. II | Nr pyt. III | Nr pyt. IV | Nr pyt. V | Nr pyt. VI | Nr pyt. VII | Nr pyt. VIII |
|-----------|------------|-------------|------------|-----------|------------|-------------|--------------|
| 1         | 2          | 3           | 4          | 5         | 6          | 7           | 8            |
| 9         | 10         | 11          | 12         | 13        | 14         | 15          | 16           |
| 17        | 18         | 19          | 20         | 21        | 22         | 23          | 24           |
| 25        | 26         | 27          | 28         | 29        | 30         | 31          | 32           |
| 33        | 34         | 35          | 36         | 37        | 38         | 39          | 40           |
| 41        | 42         | 43          | 44         | 45        | 46         | 47          | 48           |
| 49        | 50         | 51          | 52         | 53        | 54         | 55          | 56           |
| 57        | 58         | 59          | 60         | 61        | 62         | 63          | 64           |
| 65        | 66         | 67          | 68         | 69        | 70         | 71          | 72           |
| 73        | 74         | 75          | 76         | 77        | 78         | 79          | 80           |
| 81        | 82         | 83          | 84         | 85        | 86         | 87          | 88           |
| 89        | 90         | 91          | 92         | 93        | 94         | 95          | 96           |
| 97        | 98         | 99          | 100        | 101       | 102        | 103         | 104          |
| Suma+     | Suma+      | Suma+       | Suma+      | Suma+     | Suma+      | Suma+       | Suma+        |

**ZAINTERESOWANIA MATEMATYCZNO-FIZYCZNE** – przydatne są w pracy z danymi liczbowymi, w zawodach związanych z przedmiotami ścisłymi i niektórymi humanistycznymi, w obszarze informatyki, ekonomii, rachunkowości, nauczania, tłumaczeń językowych.

**ZAINTERESOWANIA BIOLOGICZNO-CHEMICZNE** – przydatne są w pracy z przyrodą i człowiekiem, w zawodach związanych z opieką i pielęgnacją ludzi, uprawą roślin, hodowlą zwierząt, badaniem zjawisk zachodzących w przyrodzie.

**ZAINTERESOWANIA TECHNICZNE** – są przydatne w pracy wykorzystującej urządzenia techniczne i dane, w zawodach, w których praca związana jest przetwarzaniem surowców, obróbką różnorodnych materiałów, produkcją dóbr materialnych, eksploatacją urządzeń.

**ZAINTERESOWANIA OPIEKUNCZO-WYCHOWAWCZE** – przydatne do pracy z ludźmi w obszarze opieki, pielęgnacji, rehabilitacji.

**ZAINTERESOWANIA USŁUGOWE** – przydatne do pracy z ludźmi i techniką, w zawodach, w których świadczy się różne usługi ludziom, głównie w zakresie żywienia, opieki osobistej, a także w zakresie naprawy i konserwacji różnych urządzeń.

**ZAINTERESOWANIA ARTYSTYCZNE** – przydatne do pracy twórczej, w której kreuje się rzeczywistość, w zawodach związanych ze sztuką (literaturą, teatrem, muzyką, malarstwem), reklamą, projektowaniem, odnawianiem, organizowaniem imprez artystycznych, różnymi usługami o charakterze artystycznym.

**ZAINTERESOWANIA SPORTOWE** – przydatne do pracy z człowiekiem, w zawodach związanych z edukacją sportową, obsługą turystyczną, dziennikarstwem, rehabilitacją.

## Scenariusz 6

### **Temat: Jak zaplanować przyszłość edukacyjno-zawodową?**

Cel ogólny:

- ☐ uzupełnienie informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy;
- ☐ analiza i synteza informacji przydatnych w planowaniu kariery;

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- ☐ wymienia strategie pomocne przy wyborze ścieżki edukacyjnej;
- ☐ wymienia strategie pomocne przy wyborze zawodu.

Metody pracy:

- ☐ dyskusja problemowa,
- ☐ odwrócony cel.

Środki dydaktyczne:

- ☐ prezentacja multimedialna,
- ☐ rzutnik,
- ☐ flipchart,
- ☐ papier do flipcharta,
- ☐ pisaki/przybory do pisanie,
- ☐ kilka kartek A4 podzielonych na pół dla każdego zespołu,
- ☐ taśma klejąca lub masa mocująca do papieru,
- ☐ karteczki samoprzylepne lub „cenki”.

Przewidywany czas realizacji: 45 minut.

Proponowane sytuacje dydaktyczne:

## **1. Przypomnienie tematyki poprzednich zajęć**

## **2. Ćwiczenie grupowe *Co powinienem zrobić, aby źle wybrać... szkołę/zawód?***

Prowadzący dzieli klasę na zespoły 4–6 osobowe. Połowa zespołów otrzymuje zadanie: *Co powinienem zrobić, aby źle wybrać...szkołę?* W trakcie dyskusji grupowej rozważ z kolegami z zespołu, jakie czynniki wpływają na wybór szkoły? Zastanówcie się, co należałoby zrobić, aby był to wybór całkowicie nietrafny? Czym nie należy się kierować, planując swoją ścieżkę edukacyjną? Co jeszcze moglibyście zrobić, aby źle wybrać szkołę? Swoje pomysły zapiszcie na kartkach – jeden pomysł na jednej kartce. Pozostałe zespoły otrzymują analogiczne zadanie dotyczące pracy: *Co powinienem zrobić, aby źle wybrać... zawód.* Swoje pomysły również zapisują na kartkach – jeden pomysł na jednej kartce.

## **3. Co można zrobić źle? – podsumowanie**

Nauczyciel dzieli pionowo flipchart. Po lewej stronie przedstawiciele zespołów przyklejają swoje propozycje dotyczące błędnych wyborów edukacyjnych – informacje, którymi nie należy się kierować przy wyborze szkoły. Na drugiej kartce uczniowie przyklejają wypracowane propozycje dotyczące nietrafnych wyborów zawodowych.

## **5. Ewaluacja**

Każdy z uczniów otrzymuje karteczki samoprzylepne (o 2–4 mniej niż propozycji zapisanych na obu flipchartach), przykleja je przy tych stwierdzeniach dotyczących wyboru szkoły lub pracy, z którymi najbardziej się identyfikuje, które są dla niego najbardziej istotne.

## **6. Podsumowanie**

Stwierdzenia, które otrzymały najwięcej głosów, można przepisać – powstanie swoisty dekalog, który warto powiesić w klasie lub zaprezentować rodzicom podczas zebrania. Nauczyciel, kończąc zajęcia, może poprosić uczniów o odpowiedź na pytania podsumowujące, np.: Dlaczego te, a nie inne wskazówki/ostrzeżenia zdobyły najwięcej głosów w klasie? Czy każdy odpowiadał tak samo? Od czego mogą zależeć odpowiedzi?

## Scenariusz 7

### Temat: Moja przyszłość edukacyjno-zawodowa

Cel ogólny:

zapoznanie uczniów z możliwościami kontynuowania nauki po ukończeniu szkoły podstawowej.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- ☐ wymienia typy szkół ponadpodstawowych;
- ☐ wyszczególnia, ile lat trwa nauka w szkole;
- ☐ rozpoznaje zawody, w których można kształcić się w danym typie szkoły.

Metody pracy:

- ☐ dyskusja,
- ☐ ćwiczenie grupowe,
- ☐ studium przypadku.

Formy pracy:

- ☐ indywidualna,
- ☐ grupowa.

Środki dydaktyczne:

- ☐ prezentacja multimedialna,
- ☐ projektor,
- ☐ załącznik nr 1: karta ćwiczenia *Co dalej po SP?* – po jednej dla każdej z grup,
- ☐ załącznik nr 2: karta historii uczniów *Moja pasja* – po jednej dla każdej z grup.

Przewidywany czas realizacji: 45 minut. Przykładowy

Proponowane sytuacje dydaktyczne:

## 1. Dyskusja grupowa

Nauczyciel prosi uczniów, aby wymienili wszystkie znane im typy szkół ponadpodstawowych. Wspólnie zastanawiają się, ile trwa edukacja w każdej z nich, jakie zawody i kwalifikacje można zdobyć po ich ukończeniu, jakim rodzajem egzaminu kończy się nauka w każdej z nich. Zdarza się, że ten sam zawód można zdobyć w różnych typach szkół (np. technikum i szkoła policealna).

## 2. Ćwiczenie grupowe

Uczniowie dzielą się na zespoły 4–6 osobowe. Każda z grup otrzymuje kartę ćwiczenia *Co dalej po SP?* (załącznik nr 1) oraz losuje jedną z historii uczniów *Moja pasja* (załącznik nr 2). Zadaniem zespołu jest wskazanie możliwego wymarzonego zawodu ucznia przedstawionego w historyjce i ułożenie na karcie ćwiczenia proponowanej ścieżki edukacyjnej. Uwaga: grupa dyskutując może zdecydować o wyborze jednego z kilku pokrewnych zawodów, np.

BASIA: aktorka, charakteryzatorka, kostiumolog, poetka;

KAROLINA: fryzjerka, stylistka, wizażystka;

MARCIN: informatyk, programista, grafik komputerowy;

JANEK: kucharz, cukiernik, piekarz, dietetyk;

ZOSIA: lekarka, pielęgniarka, ratownik medyczny;

MICHAŁ: weterynarz, psycholog zwierzęcy, opiekun zwierząt w schronisku, groomer.

Gdy każda z grup wskaże możliwy wymarzony zawód ucznia przedstawionego w historyjce i ułoży jego drogę zawodową, prezentuje historyjkę na forum klasy i przedstawia drogi dojścia do zawodu. Uczniowie w trakcie dyskusji rozważają poprawność ułożonej ścieżki edukacyjnej. Nauczyciel weryfikuje poprawność odpowiedzi, gdy jest taka możliwość, prezentuje inne typy szkół, w których można zdobyć ten sam zawód. Warto zwrócić uwagę na możliwość kontynuowania edukacji po branżowej szkole I stopnia (BS I) w branżowej szkole II stopnia (BS II).

## Załącznik 1 – ćwiczenie *Co dalej po SP?*

### Załącznik 2 – ćwiczenie *Moja pasja*

#### BASIA

Basia zawsze lubiła czytać wiersze, jej ulubionym przedmiotem był język polski. Razem z przyjaciółką Magdą chętnie występowały na akademiach i w szkolnych przedstawieniach. Zaczęła od roli pszczołki Mai w klasie trzeciej, w klasie piątej dostała nagrodę za najlepszy samodzielnie wykonany strój na bal przebierańców, a w siódmej klasie z dumą oznajmiła rodzicom, że wygrała międzyszkolny konkurs recytatorski. Kiedy na zajęciach z doradztwa zawodowego nauczyciel zapytał o wymarzony zawód, pierwsza do odpowiedzi wyrwała się właśnie Basia: „Chcę być...!”

.....

## **KAROLINA**

Karolina już od przedszkola uwielbiała dostawać w prezencie lalki – ale tylko te z długimi włosami! Godzinami zmieniała im fryzury, zakładała kolorowe spinki i gumki do włosów. W szkole podstawowej plotła koleżankom modne warkoczki i kręciła włosy na papiloty. Ostatnio starsza siostra poprosiła ją o pomoc w farbowaniu włosów i upięciu koka na studniówkę. Karolina to przyszła...

.....

## **MARCIN**

Marcin zawsze interesował się tym, jak działają różne sprzęty. Uwielbiał wyszukiwać na strychu u dziadka niedziałające urządzenia elektroniczne. Ostatnio rozłożył na części pierwszą dawno nieużywaną drukarkę – po wyczyszczeniu głowicy udało się ją przywrócić do działania. Każdy w rodzinie prosi go o rozwiązywanie problemów z komputerem. Fascynuje go tworzenie stron WWW i programowanie w języku Java Script. Marcin już wie, że chciałby być...

.....

## **JANEK**

Janek zawsze lubił próbować nowych potraw: po każdym odcinku swojego ulubionego programu kulinarnego biegł do kuchni wypróbować ciekawe przepisy. Dzięki jego pasji rodzina spróbowała kremu czekoladowego z chili, roladek z cukinii z serkiem mascarpone i przepysznego po wiedeńsku. Chętnie pomaga rodzicom w zakupach, starannie wybierając zdrowe produkty. Janek to przyszły...

.....

## **ZOSIA**

Zosia już w przedszkolu lubiła opiekować się pluszakami. Nigdy nie bała się zastrzyków ani wizyty u stomatologa. Chętnie odwiedzała samotną sąsiadkę i pomagała jej, gdy starsza pani była chora. Była zachwycona, gdy rodzice kupili jej bogato ilustrowany album pt. *Tajemnice ludzkiego ciała*. Nikt w klasie nie jest tak dobry z biologii jak Zosia. Ostatnio przeszła też do kolejnego etapu olimpiady wiedzy o zdrowiu. W każdy czwartek uczestniczy w kursie pierwszej pomocy przedmedycznej organizowanym przez PCK. Zosia marzy o zawodzie...

.....

## **MICHAŁ**

Dom Michała to prawdziwe ZOO: chłopiec hoduje w akwarium kolorowe rybki, jest też właścicielem jamnika, tchórzofretki i adoptowanego ze schroniska rudego kota. Już w piątej klasie jako wolontariusz pomagał starszym osobom ze swojego osiedla wyprowadzać psy na spacer, a obecnie jest zaangażowany w szkolną zbiórkę żywności dla schroniska. Uwielbia odwiedzać rodzinę na wsi i podglądać życie zwierząt. Dla Michała wymarzony zawód to...

## **Scenariusz 8**

### **Temat: Zawody w moim najbliższym otoczeniu**

Cel ogólny: zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów

Cele szczegółowe:

Uczeń;

- wyjaśnia pojęcia: „praca”, „pracownik”, „zawód”;
- wymienia zawody wykonywane przez osoby z jego otoczenia;
- przyporządkowuje pracowników danych zawodów do miejsca ich wykonywania;
- nazywa czynności zawodowe wykonywane przez konkretnych pracowników;
- przedstawia wyniki pracy grupowej przed klasą;
- określa, który z zawodów wymienionych podczas zajęć jest mu najbliższy.

### **Metody pracy:**

- dyskusja,
- ćwiczenie grupowe.

Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa.

Środki dydaktyczne:

- prezentacja multimedialna,
- rzutnik,
- tabela do uzupełnienia dla grupy.

Przewidywany czas realizacji: 45 minut.

Proponowane sytuacje dydaktyczne:

## 1. Zawody w moim najbliższym otoczeniu – wprowadzenie

Uczniowie objaśniają znaczenie słów: „praca”, „pracownik”, „zawód”, następnie nauczyciel rozpoczyna dyskusję prowadzącą do zdefiniowania tych terminów przez uczniów. Na końcu nauczyciel odczytuje definicje słownikowe. Uczniowie sprawdzają, na ile te definicje pokrywają się z ich własnymi.

„Praca” to...

- celowa działalność służąca zapewnieniu człowiekowi dóbr materialnych;
- działalność, która pozwala na samorealizację, rozwój osobowości;
- działanie, które zapewnia stały dopływ środków finansowych niezbędnych do życia;
- złożony proces aktywności ludzkiej – zarówno fizycznej jak i umysłowej;
- zajęcie, dzięki któremu człowiek zmierza do wyznaczonego przez siebie celu.

„Pracownik” to...

osoba, która wykonuje określonego rodzaju pracę na rzecz pracodawcy, w wyznaczonym przez niego miejscu i czasie, za co przysługuje jej wynagrodzenie.

„Zawód” to...

zbiór zadań (czynności) wymagających odpowiedniej wiedzy i umiejętności, zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki.

## 2. Ćwiczenie *Kto tu pracuje?*

Nauczyciel dzieli klasę na zespoły złożone z 4–6 osób. Grupy losują po 1–2 karteczki z wypisanymi miejscami pracy i uzupełniają je, wypisując osoby, które w danym miejscu pracują i określając, czym zajmują się one w pracy. Warto, by były to miejsca pracy znane uczniom, np.: szkoła, szpital, poczta, sklep/supermarket, bank, kino, teatr, piekarnia, dworzec kolejowy/lotnisko, ogród zoologiczny, restauracja (załącznik 1).

Każdy zespół prezentuje jeden z opisanych przez siebie zawodów w formie kalamburów. Pozostali uczniowie odgadują nazwę tego zawodu i miejsce, w którym osoba wykonująca go może pracować. Warto, aby grupa, która zaprezentowała wybrany zawód, następnie odczytała nazwy pozostałych zawodów, które przyporządkowała do konkretnego miejsca pracy. Każdy z uczniów zastanawia się i zapisuje w tabeli, który z zawodów wymienionych podczas zajęć najbardziej go interesuje lub wydaje mu się najbliższy.

## 3. Pytania ewaluacyjne

Prowadzący prosi uczniów o odpowiedź na pytania podsumowujące, np.: Jakie inne zawody są wykonywane przez osoby z Waszego otoczenia? Jakie zawody najbardziej Was interesują? itp.

## Załącznik 1 – ćwiczenie *Kto tu pracuje?*



## Scenariusz 9

### Temat: Od elektryka do kierownika

Cel ogólny:

- ☐ przybliżenie uczniom różnorodności zawodów i możliwości edukacyjnych;
- ☐ przygotowanie uczniów do dokonania świadomego i trafnego wyboru dalszej drogi kształcenia.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- ☐ wymienia istotne informacje na temat różnych grup zawodowych;
- ☐ charakteryzuje różnorodne ścieżki kształcenia dla danego zawodu;
- ☐ planuje dalszą drogę edukacyjną.

Metody pracy:

- ☐ odwrócona lekcja;
- ☐ dyskusja.

Formy pracy:

- ☐ indywidualna;
- ☐ grupowa.

Środki dydaktyczne:

- ☐ prezentacja multimedialna;
- ☐ rzutnik;
- ☐ karta ćwiczenia *Ścieżka rozwoju zawodowego* – załącznik nr 1;
- ☐ filmy dotyczące kwalifikacji.

Przewidywany czas realizacji: 45 minut.

Proponowane sytuacje dydaktyczne:

### 1. Odwrócona lekcja

Tydzień przed zajęciami uczniowie łączą się w zespoły 4–6 osobowe. Grupy losują po dwie kartki z nazwami zawodów, w których kształcenie odbywa się w branżowej szkole I stopnia i technikum). Zadaniem każdego zespołu jest: wyszukanie kwalifikacji wchodzących w skład wylosowanych zawodów oraz ułożenie ścieżki/ścieżek rozwoju zawodowego pozwalających na uzyskanie wiedzy, umiejętności i kompetencji. Materiałów do wykonania zadania uczniowie mogą poszukiwać w informatorach o zawodach, internecie, prasie.

### 2. Praca w zespołach

Uczniowie w tych samych zespołach, w których pracowali wcześniej, formułują definicję pojęcia „kwalifikacje”. Wszystkie propozycje zgłaszane przez uczniów zostają zapisane na tablicy, następnie uczniowie pracują nad stworzeniem wspólnej dla wszystkich definicji. Nauczyciel odczytuje wzorcową definicję z fachowej publikacji, a uczniowie zastanawiają się, w czym wypracowane przez nich definicje są do niej podobne.

### 3. Prezentacja prac zespołów

Grupy prezentują efekty swojej pracy. Warto zwrócić uwagę na to, jakie narzędzia bądź urządzenia będą potrzebne do wykonywania poszczególnych zadań zawodowych. Cała klasa wspólnie z nauczycielem może dodawać swoje pomysły, zastanawiać się nad różnorodnymi drogami edukacji i pracy.

### 4. Co po szkole zawodowej?

Warto obejrzeć wraz z uczniami filmy prezentujące ścieżki edukacyjno-zawodowe prowadzące do zdobycia różnych zawodów, np.:

[https://www.youtube.com/watch?v=azUQyU4Yz\\_k](https://www.youtube.com/watch?v=azUQyU4Yz_k) – technik budownictwa.

### 5. Pytania ewaluacyjne

Nauczyciel zadaje kolejne pytania podsumowujące projekcję: Czy każda z osób występujących w filmie ma zamiar wybrać tę samą ścieżkę dalszej nauki lub pracy? Od czego może zależeć wybór? Jakie refleksje płynące z dzisiejszych zajęć są dla Ciebie ważne?

### Załącznik 1 – ćwiczenie *Ścieżka rozwoju zawodowego*

GRUPA 1

Murarz

Stolarz

.....

GRUPA 2

Krawiec

Kucharz

.....  
GRUPA 3  
Elektryk  
Monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych

.....  
GRUPA 4  
Ogrodnik  
Technik masażysta

.....  
GRUPA 5  
Technik weterynarz  
Mechanik samochodowy

.....  
GRUPA 6  
Fotograf  
Drukarz

## Scenariusz 10

### **Temat: Kompetencje na rynku pracy**

Cel ogólny:

- ☐ zapoznanie uczniów z zasadami panującymi na rynku pracy;
- ☐ utworzenie listy umiejętności poszukiwanych na rynku pracy.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- ☐ definiuje pojęcia: „rynek pracy”, „kompetencje”;
- ☐ rozpoznaje kompetencje przydatne na rynku pracy.

Metody pracy:

- ☐ dyskusja;
- ☐ ćwiczenie grupowe;
- ☐ mini-wykład.

Formy pracy:

- ☐ indywidualna;
- ☐ grupowa.

Środki dydaktyczne:

- ☐ prezentacja multimedialna;
- ☐ rzutnik;
- ☐ długa lina/taśma malarska;
- ☐ karta ćwiczenia *Kompetencje na rynku pracy* – załącznik nr 1.

Przewidywany czas realizacji: 45 minut.

Proponowane sytuacje dydaktyczne:

### 1. Wprowadzenie do tematu zajęć

Nauczyciel proponuje uczniom odgadnięcie tematu zajęć podczas wspólnej zabawy. W podanej **wykreślanke** należy odnaleźć nazwy zawodów (zostały zapisane tylko w liniach poziomych), pozostałe zaś litery utworzą temat zajęć.

Rysunek 5. Wykreślanka zawodowa

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| A | R | C | H | I | T | E | K | T | R |
| Y | N | A | U | C | Z | Y | C | I | E |
| L | N | S | T | O | L | A | R | Z | E |
| K | I | N | F | O | R | M | A | T | Y |
| K | P | R | K | U | C | H | A | R | Z |
| A | K | E | L | N | E | R | C | P | I |
| L | O | T | Y | L | E | K | A | R | Z |

### 2. Rynek pracy – podstawy teoretyczne

Nauczyciel prosi uczniów o podanie skojarzeń związanych z pojęciami: „rynek pracy”. Na ich podstawie uczniowie tworzą definicję rynku pracy. Nauczyciel odczytuje definicję słownikową tego pojęcia, uczniowie wspólnie sprawdzają, na ile ta definicja jest podobna do stworzonej przez nich. Następnie uczniowie przypominają definicję „kompetencji” (definicja ta została przedstawiona wcześniej – w trakcie realizacji tematu „Praca w grupie jako przykład kompetencji kluczowej”).

W trakcie rozważań nauczyciel może wskazać uczniom analogie pomiędzy rynkiem pracy a rynkiem owocowo-warzywnym: sprzedawca posiada na straganie pożądane przez nas towary, które możemy zakupić, płacąc określoną ilość pieniędzy. Na rynku pracy to my posiadamy określone kwalifikacje, umiejętności, zdolności, za które zapłaci nam pracodawca

Rynek pracy jest sferą, w której zachodzą procesy związane z zatrudnieniem oraz bezrobociem. Kupującymi są na nim pracodawcy, zaś sprzedającymi pracownicy.

### 3. Ćwiczenie grupowe *Kompetencje na rynku pracy*

Klasa dzieli się na dwa zespoły. Uczniowie stają w dwóch rzędach, naprzeciwko siebie, w równej odległości od środka sali. Nauczyciel układa na podłodze długi sznur lub przykleja taśmę malarską. Każdy z uczniów losuje opis jednej osoby z karty ćwiczenia *Kompetencje na rynku pracy*. Uczniowie odczytują po cichu opisy wylosowanych osób.

**Polecenie:**

Wyobraź sobie, że jesteś osobą, której opis wylosowałeś. W opisie znajdują się informacje na temat twoich cech, predyspozycji i wykształcenia. Jeżeli na kartce nie ma jakiejś informacji, to znaczy, że jako dana osoba nie posiadasz konkretnej umiejętności lub wiedzy.

Nauczyciel po kolei odczytuje komendy:

- ☐ Wszyscy uczniowie, którzy zdobyli zawód, wykonują dwa kroki do przodu.
- ☐ Wszyscy uczniowie, którzy znają język obcy, robią krok do przodu – za każdy język jeden krok do przodu.
- ☐ Wszyscy uczniowie, którzy są punktualni, robią dwa kroki do przodu.
- ☐ Wszyscy uczniowie, którzy potrafią pracować w zespole, robią dwa kroki do przodu.
- ☐ Wszyscy uczniowie, którzy potrafią pracować pod presją czasu, robią krok do przodu.
- ☐ Wszyscy uczniowie, którzy są cierpliwi, robią jeden krok do przodu.
- ☐ Wszyscy uczniowie, którzy lubią się uczyć nowych rzeczy, robią dwa kroki do przodu.
- ☐ Wszyscy uczniowie, którzy mają doświadczenie zawodowe, robią dwa kroki do przodu.
- ☐ Wszyscy uczniowie, którzy ukończyli dodatkowe kursy, robią krok do przodu.
- ☐ Wszyscy uczniowie, którzy potrafią myśleć analitycznie, robią krok do przodu.
- ☐ Wszyscy uczniowie, których cechuje wyobraźnia, robią krok do przodu.

Wygrywa osoba, która najszybciej dotrze do środka sali i dotknie taśmy lub sznurka.

**4. Podsumowanie**

Po zakończeniu ćwiczenia uczniowie zastanawiają się, dlaczego ta osoba wygrała? Co sprawiło, że dotarła do mety najszybciej? Uczeń, który wygrał, odczytuje charakterystykę osoby, którą wylosował. Warto zadać uczniom pytania podsumowujące, skłonić do dyskusji dotyczącej różnych kompetencji oraz ich przydatności na rynku pracy, np.: Jak się czuliście, gdy posuwaliście się do przodu – a jak, gdy staliście? Jakie kompetencje pojawiły się w ćwiczeniu? Które kompetencje uważacie za ważne na rynku pracy? Które elementy tego ćwiczenia uważacie za istotne dla siebie?

**Załącznik 1 - ćwiczenie *Kompetencje na rynku pracy***

Mam na imię Jacek, właśnie skończyłem szkołę policealną, jestem technikiem masażystą, znam język angielski, lubię pracować sam, ale chętnie pracuję też z innymi. Znajomi często mi mówią, że potrafię słuchać i można na mnie polegać. Jestem punktualny, nie lubię, gdy inni muszą na mnie czekać. Źle się czuję, gdy muszę coś zrobić bardzo szybko – wolę pracować wolniej, ale dokładniej.

.....

Mam na imię Iwona. Po ukończeniu branżowej szkoły I stopnia rozpoczęłam pracę w kuchni w małej restauracji. Gotowanie zawsze było moją pasją. Skończyłam szkołę w zawodzie kucharz, zdałam egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

.....  
Mam na imię Monika. Poszłam do liceum ogólnokształcącego, bo nie wiedziałam, co chcę w życiu robić. Niestety nie był to dobry pomysł, bo nauka nigdy nie była moją mocną stroną. Skończyłam szkołę, ale nie zdałam matury. Może pójdę do szkoły policealnej? Na razie nie mam żadnego zawodu. Na szczęście w szkole nauczyłam się biegle mówić po angielsku.

.....  
Mam na imię Zosia. Odłąd pamiętam w naszym domu były koty. Już w przedszkolu postanowiłam zostać weterynarzem. W trakcie nauki w technikum pracowałam jako wolontariuszka w schronisku i pomagałam w opiece nad zwierzętami. Dzisiaj jestem technikiem weterynarii.

.....  
Mam na imię Rafał. Skończyłem liceum ogólnokształcące, teraz studiuję ekonomię. Znam biegle język niemiecki i angielski. W trakcie wakacji pracowałem w małym sklepie, pomagałem w prowadzeniu księgowości. Przykładowy program realizacji zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w klasie 7 szkoły podstawowej 72

.....  
Mam na imię Krystian. Zawsze lubiłem, gdy wokół coś się działo. Stres nigdy mi nie przeszkadzał. Już w szkole podstawowej dostałem się do reprezentacji koszykówki. Właśnie kończę szkołę, już wkrótce będę technikiem hotelarstwa. W trzeciej klasie technikum ukończyłem kurs: „Kuchnia regionalna”.

.....  
Mam na imię Dominik. W zeszłym roku ukończyłem Branżową Szkołę I stopnia. Jestem fryzjerem. Pracuję w salonie, w którym byłem na praktykach. Klienci bardzo mnie chwalą za moją cierpliwość i dokładność.

.....  
Mam na imię Krysia. Skończyłam szkołę. Zdobyłam zawód technik architektury krajobrazu. W przyszłości chciałabym pójść na studia. Teraz najbardziej zależy mi na zdobyciu doświadczenia. Moja szkoła współpracowała z wieloma firmami, w tym jedną z Niemiec. Dzięki temu, że znam biegle język niemiecki, wyjechałam tam na staż.

.....  
Mam na imię Ada. Od kiedy pamiętam interesowałam się informatyką. Właśnie skończyłam szkołę. Jestem technikiem informatykiem, znam język angielski. Moje mocne strony to: umiejętność analitycznego myślenia oraz wyobraźnia. Lubię się uczyć nowych rzeczy. Jeszcze w trakcie nauki w szkole rozpoczęłam pracę.